SUMMARIES

Vene-Georgia 2008. aasta sõda: ideoloogiate ja omariikluse projektide kokkupõrge hübriidsõdade ajastul

David Dartšiašvili

2008. aasta augustis Venemaa Föderatsiooni ja Georgia vahel puhkenud sõja taustal avaldas rahvusvaheline üldsus (sh Euroopa Liidu, NATO ja Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee juhtkonnad) muret ja hukkamõistu Venemaa sõjalise sissetungi suhtes suveräänse naaberriigi territooriumile. Kaasnevad asjaolud (nt Georgia riigisisesed pikaleveninud etnopoliitilised konfliktid ning Venemaa Föderatsiooni staatus nende konfliktide rahutagajana) võimaldasid Moskval oskuslikult manipuleerida sõjalise kokkupõrkeni viinud tegelike asjaoludega, eriti sellega, mis puudutab konflikti ajalist mõõdet ja poolte süülist tegevust.

Georgia eesmärk oli vabaneda Venemaa kohalolust Abhaasia ja Lõuna-Osseetia separatistlikes enklaavides ning taastada riigi territoriaalne ühtsus. 2004. aastal Georgia presidendiks valitud Mihheil Saakašvili käivitas suuremahulise programmi riigi tänapäevastamiseks, kuid riigi kontrolli alt väljunud territooriumid lõid soodsa pinnase salakaubanduseks ja muuks kriminaalseks tegevuseks, mis ei olnud mingil määral kooskõlas Georgia murrangulise valitsuse moderniseerimiskavaga. Lisaks olid Georgia territoriaalse ühtsuse probleemid sisuliseks takistuseks Saakašvili välispoliitilise prioriteedi – NATOga liitumise – saavutamisel. Abhaasia ja Osseetia separatistide juhid seisid aga vastu keskvalitsuse plaanidele, edendades oma natsionalistlikke ja venemeelseid sihte.

Arvestades Georgia selget läänemeelsust, oleks taoline etnonatsionalistlike projektide kokkupõrge Georgia territooriumil võinud rahvusvahelise üldsuse toel laheneda rahumeelselt. Probleemiks osutus aga Venemaa, kes ei kavatsenud lasta kellelgi piirata oma monopoli Georgia riigisiseste konfliktide lahendamisel. Seejuures rõhus Venemaa oma rahutagaja staatusele, mis saadi 1990. aastatel Georgia toona meeleheitel valitsuselt. Vene-Georgia sõja eksperdi Ronald Asmuse hinnangul oli Georgia sooviks integreeruda Läände ning Venemaa tahtis seda peatada, kasutades oma erilist positsiooni Georgia

kavatsuste õõnestamiseks. Asmuse hinnangul oli just see sõja peamiseks ajendiks ning ta esitas selle kohta veenva argumentatsiooni oma 2010. aastal avaldatud raamatus "A Little War that Shook the World" ("Väike sõda, mis raputas maailma"). Samas ei andnud see aga vastust küsimusele, mida on rahvusvahelisel tasandil korduvalt tõstatatud: millal see sõda täpselt algas ja kes vajutas esimesena päästikule?

Siinne artikkel naasebki Vene-Georgia sõja ühe konkreetse etapi juurde 2008. aasta 7. augusti kesköö l. Just siis andis Saakašvili Georgia vägedele korralduse alustada sõjalist rünnakut Osseetia separatistide keskusele, Tshinvali linnale. See Saakašvili korraldus kutsus rahvusvahelisel tasandil esile kõige tõsisema kriitika Georgia aadressil. Sõjalise tegevusega kaasnenud ja veel tükk aega väldanud infosõjas üritasid Georgia võimud veenda rahvusvahelist üldsust kõigest väest selles, et see käik oli vastuseks Georgia territooriumile illegaalselt sisenenud Venemaa sõjaväekolonnile, mis liikus Venemaa piiri ja Osseetia pealinna vahelisel alal asuvate Georgia külade ja sõjaväepositsioonide suunas. Georgia esitatud selgituste kohaselt oli rünnak ajendatud kaitse-eesmärgist. Georgia ametliku seisukoha põhjal ei olnud Vene vägede liikumine seotud tavapäraste rahutagamisülesannetega, vaid tegemist oli agressiooniga, mis vajas vastureaktsiooni. Lääne diplomaatilistes ja välispoliitika ekspertide ringkondades arvestati selle argumendiga osaliselt, kuid valdavalt peeti Georgia käitumist hooletuks ja/või ebaproportsionaalseks.

Selleks, et neid sündmusi uuesti analüüsida ja selgitada Georgia valitsuse käitumise tagamaid, keskendub artikkel kahele vaatepunktile: nii Georgia kui ka Venemaa ja separatistide vastandlikele natsionalistlikele visioonidele ja Venemaa nüüdisaegsele sõjapidamisstiilile. Kuigi paljudes varasemates kirjutistes on neid vaatepunkte suuremal või vähemal määral käsitletud, eksisteerib siiski veel üks, mida siiani ei ole kuigi põhjalikult uuritud. Selleks, et põhjalikumalt analüüsida, millest oli ajendatud Georgia meeleheitlik sõjaline reaktsioon 2008. aasta 7. augusti kesköö l, pakuvad lisamaterjali niinimetatud Gerassimovi doktriin (Venemaa nüüdisaegset sõjapidamist iseloomustav ideestik, mida kirjeldati 2013. aastal ilmunud artiklis ja mille autoriks peetakse Venemaa Föderatsiooni Relvajõudude Kindralstaabi ülemat Valeri Gerassimovi) ning ka Venemaa tegevuse analüüs Krimmis ja Ida-Ukrainas 2014. aastal. Alates 2014. aastast on rahvusvahelise julgeoleku eksperdid hakanud kasutama terminit *hübriidsõda* (*hybrid warfare*), millega tähistatakse Venemaa lähivälismaa suhtes avalduvaid poliitilis-militaarseid hoiakuid ja tegevusi. Hübriidsõda on nähtusena kirjeldatud kui kombinatsiooni irregulaarjõudude, regulaarvägede ja eriüksuste tegevustest, mis

hõlmab ka kohalike rahutuste toetamist, vaenulikku propagandat ning diplomaatilisi ja majanduslikke meetmeid (vt nt Müncheni julgeolekuraport 2015), millele lisanduvad Venemaa teadmised piiride hägustamisest sõja ja rahu vahel. Need elemendid on täheldatavad nii eespool mainitud Gerassimovi kirjutistes kui ka Ukraina sündmuste puhul. 2008. aastal Georgias aset leidnud dramaatiliste sündmuste järel hakkasid eksperdid peaaegu kohe tagasiulatuvalt Venemaa hübriidsõjategevuse jälgi ajama. Samas ei ole sellest kuni seniajani Vene-Georgia sõja kontekstis eriti kirjutatud ning siinne artikkel üritabki seda lünka täita.

Toetudes hübriidsõja mõistele, väidab artikli autor, et Venemaa algatas uut tüüpi sõja Georgia vastu ilma seda välja kuulutamata juba 2006. aastal kui mitte varem. Venemaa tegevus intensiivistus 2008. aasta alguses ja seisnes madala intensiivsusega sõjalistes rünnakutes Georgia sõjaväe positsioonidele riigisisestes konfliktitsoonides, otseses sõjalises toetuses separatistidele ja Vene sõjaväelaste sisseimbumises nendesse üksustesse (sh juhtkonda), sõjalise raskerelvastuse siirmises konfliktitsoonidesse (hoolimata rahutagamislepetes sisalduvast keelust), Georgia õhuruumi korduvates rikkumistes, Georgia suhtes majanduslike ja energiatarnete sanktsioonide kehtestamises ning rahalises ja intellektuaalses toetuses Georgia pealinnas Thbilisis tegutsevale radikaalsele opositsioonile.

Väärib märkimist, et hübriidsõjapidamise loogika kohaselt oli tarvis, et Georgia valitsuse suhtes vaenulikult meelestatud sotsiaalsed jõud samastuksid Venemaa ambitsioonidega ja teeksid koostööd. Erinevalt Ukrainast puudus Georgias arvestatav Vene vähemus, kellele oleks saanud toetuda, mistõttu kasutasid Vene võimud sel eesmärgil põliselanikest rahvusvähemusi. Lisaks otsiti välja ja rakendati enda teenistusse veel kolm sotsiaalset jõudu, kes esitasid väljakutse Saakašvili valitsusele. Esiteks, endised privilegeeritud klassid, kes olid ulatuslike riigireformide tagajärjel kaotanud oma mõjuvõimu ja vihkasid uut valitsevat eliiti; teiseks, õigeusu kirik, mis suhtus kahtlusega Saakašvili läänemeelsusesse; ning kolmandaks, organiseeritud kuritegevuse võrgustikud, millel on traditsiooniliselt olnud sidemed Venemaaga, eriti selle eriteenistustega. Hoolimata Saakašvili varasemast heitlikust demokraatlikust resümeest, õnnestus tal siiski murda Georgia kuritegeliku allilma traditsiooniline mõjuvõim, millega kaasnes tolle ringkonna pahameel.

Enne 2008. aasta 7. augusti sõjalisi sündmusi oli kõiki eespool kirjeldatud hübriidsõjapidamise meetodeid ja üksuste tegevusi täiel määral rakendatud. Enamgi veel, tulenevalt oma karmikäelisest reaktsioonist pealinnas toimunud tänavarahutustele oli Saakašvili 2007. aasta lõpus sunnitud tagasi astuma

ja välja kuulutama erakorralised presidendivalimised. Kuigi üleriigilisel tasandil oli Saakašvili võidukas, kaotas ta pealinnas. Arvestades ka seda, et olukord konfliktipiirkondades ja nende ümbruses püsis ebakindlana, ei ole üllatav, et valitsusringkondades hakkas süvenema piiramisrõngasse sattumise mentaliteet ning üritati leida märke Venemaa viienda kolonni olemasolust. Saakašvili teadis, et kui pideva separatistide surve all olevad (ent siiski veel Georgia kontrollitavad) külad Abhaasias ja Lõuna-Osseetias langevad separatistlike jõudude kätte (samas kui Venemaa osalus jääb kulisside taha), oleks Thbilisis pesitsev opositsioon saanud lihtsa vaevaga taaselustada protestiaktsioonid pealinnas, süüdistades valitsust suutmatuses kaitsta oma kodanikke. Seetõttu otsustas Georgia president haarata initsiatiivi ja astuda sõjalise sammu Osseetia separatistide vastu. Suurbritannia tuntud Kaukaasia eksperdi Thomas de Waali hinnangul võttis ta sellega tohutu riski.

Eelneva põhjal võib väita, et Saakašvili oli Venemaa hübriidsõjapidamise ja üldise õõnestustegevuse tagajärjel nurka surutud. Teised valdkonna spetsialistid rõhutavad ja ka Gerassimovi mõttearendusest ilmneb, et ametlikult väljakuulutamata sõda võib lõpuks ikkagi viia tavapärase sõjalise kokkupõrkeni. Siinse artikli autor on seisukohal, et Georgial oleks olnud võimalik seda sõjalist kokkupõrget vältida kahel juhul. Esiteks, kui Georgia oleks alistunud, muutudes seega Venemaa satelliidiks, millega oleks tõenäoliselt kaasnenud ka valitsuse vahetus, sest Saakašvili oli ajapikku muutunud Vladimir Putini silmis äärmiselt ebasümpaatseks. Teiseks, kui rahvusvaheline üldsus oleks otsustavalt sekkunud. Kumbki nendest alternatiividest ei olnud 2008. aasta augustis siiski päevakorral.

Eine neue Front zwischen Rußland und dem Westen im Südkaukasus

Egbert K. Jahn

Der kurze Krieg um Südossetien und Abchasien zwischen Georgien und Rußland Anfang August 2008 hat erneut die Kriegsträchtigkeit und die internationale Brisanz lokaler „eingefrorener Konflikte“ demonstriert. Er hat die politische Lage im Kaukasus drastisch verändert, erneut ethnische Vertreibungen ausgelöst und zeitweilig die Beziehungen zwischen Rußland und dem Westen erheblich getrübt, so daß von einem neuen „kalten Krieg“ geredet wurde. Nach der russischen Annexion der Krim und der Einrichtung eines

Separatistenregimes im Donbass im Frühjahr 2014 hat sich diese Sorge nochmals verschärft. Nachdem Rußland im Verlaufe des Krieges in Georgien die territoriale Einheit der beiden De-facto-Staaten in den Grenzen, die von der frühen Sowjetmacht in den 1920er Jahren festgelegt worden waren, wieder hergestellt und die Unabhängigkeit der beiden Staaten anerkannt hatte, entstand eine neue Frontlinie zwischen dem Westen und Rußland. Allerdings wurden dann doch die Pläne, Georgien in die NATO aufzunehmen, vertagt. Sonst wären Truppen des Westens und Rußlands auch in dieser Region in unmittelbarer Nachbarschaft stationiert gewesen. Die neue Grenzlinie ist besonders prekär, da der Westen auf der territorialen Integrität Georgiens beharrt, die Unabhängigkeit Südossetiens und Abchasiens nicht anerkennt und somit von einer rechtswidrigen Präsenz rußländischer Truppen auf NATO-Gebiet hätte sprechen müssen, hätte er Georgien in die NATO aufgenommen.

Rußland hatte schon lange vor der absehbaren Anerkennung der Unabhängigkeit Kosovos durch die meisten westlichen Staaten, die sogleich nach der förmlichen Unabhängigkeitserklärung des kosovarischen Parlaments am 17. Februar 2008 erfolgte, gewarnt, daß es seinerseits mit einer Anerkennung Südossetiens und Abchasiens reagieren könne. Während die westliche Anerkennung der Separation Kosovos völkerrechtswidrig sei, sei hingegen eine Anerkennung Südossetiens und Abchasiens mit dem Völkerrecht vereinbar. Dennoch zögerte Rußland in den folgenden Monaten, diesen Schritt zu gehen.

Erst nach dem Angriff Georgiens auf Südossetien am 7. August ging Rußland zum militärischen Gegenangriff über, erkannte die Unabhängigkeit Südossetiens und Abchasiens an und ließ sich von beiden zu einer stärkeren Truppenpräsenz in beiden Gebieten einladen, nachdem die EU einen Waffenstillstand zwischen Rußland und Georgien vermittelt hatte. Nunmehr stellten sich folgende Fragen. Werden der Westen und Rußland längerfristig bereit sein, wechselseitig die Unabhängigkeit „ihrer“ De-facto-Staaten Kosovo, Südossetien und Abchasien anzuerkennen? Werden beide Seiten willens sein zu verhindern, daß diese drei Anerkennungsakte zu Präzedenzfällen für die anderen De-facto-Staaten in Europa und in der Welt werden? Sind beide Seiten fähig, Kompromisse für diese anderen Fälle zu entwickeln? Und welche Folgen hat die neue Lage für das nunmehr endgültig geopolitisch isolierte Armenien?

Russia's Hybrid War Against Georgia in 2008

Riho Ühtegi

The term "hybrid war" is not particularly novel – it was first used by Frank Hoffman in 2007 in his presentation "Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars" at the Potomac Institute for Policy Studies. Hybrid war is often considered as a precursor to large-scale military operations and irregular war. However, that is not an entirely accurate description because hybrid war entails the use of military resources in combination with other means of influence, such as clandestine operations, political activities, cyber operations, information operations, economic activities, and diplomacy.

Russia has been using hybrid warfare for a long time, but in 2013 it was finally introduced as an official doctrine by Valery Gerasimov, Chief of the General Staff of the Russian Armed Forces. The focal point of the doctrine was the concept of influence, which is based on the idea that the main battlefield resides in the minds of the people, and consequently, in the future, information and psychological operations will take precedence in waging war and will be aimed at undermining the morale of the adversary's military and its civilian population. Russia usually engages in this kind of behaviour in order to win time before the international community comes to the realisation that it is Russian aggression they are dealing with. The Russian minorities in its near abroad play an important role in hybrid warfare because Russia can always appeal to be "acting in defence" of their interests. In the Georgian case, those minorities were in Abkhazia and South Ossetia. After President Saakashvili assumed power in Georgia and began steering the country towards joining NATO, Russia felt the urge to interfere in order to keep Georgia within its sphere of influence, especially considering its importance as a transit route for Azerbaijan's oil and gas.

Therefore, the outbreak of war in August 2008 was not decided by the presidents of Russia or Georgia, the decision was made much earlier. During NATO's 2008 Bucharest summit, Georgia was given hope with regard to becoming a full member of NATO, and that served as the main catalyst behind the hybrid war launched against it by Russia. Thus, the so-called August War of 2008 constitutes just one small battle in the ongoing long-term conflict between the two countries, while secessionist Abkhazia and South Ossetia are just pawns used by Russia to influence Georgia.

Until 2008, Russia had led Georgia to believe that the separatist areas (mainly South Ossetia) would eventually be returned to Georgia. What is

more, Russia's constructive assistance back in 2004 in solving the problem with the Autonomous Republic of Adjara gave Georgia hope that Russia would not take any radical steps to defend the separatist territories. However, the situation changed radically after NATO's Bucharest summit, when Russia established semi-official relations with the separatist areas of Abkhazia and South Ossetia, referring to the fact that Western countries had also recognized Kosovo's independence earlier that year. Subsequently, Russia began to undermine the policies of the Georgian government and started producing special media coverage about the separatist territories, depicting Georgia as a country that does not care about its minorities. In the beginning of August, when it became clear that an armed conflict was unavoidable, both parties allegedly made efforts to find a peaceful solution; unfortunately, they did not succeed.

Russia took advantage of the separatist armed forces in Abkhazia and South Ossetia because it had limited capacity to intervene directly in the region. According to the existing peacekeeping agreements, Russia could only deploy peacekeeping units in the area, and that was simply not sufficient to conduct a large-scale military operation against Georgia. Therefore, Abkhazian, and South Ossetian irregular troops (with 3,500 and 3,000 fighters respectively) had to provoke the Georgian army to take more radical steps. Although it would have been more convenient for Russia to conduct war in Abkhazia, it was actually South Ossetia that became the main conflict zone. Constant attacks against Georgian units on the control line, and violent behaviour towards Georgian citizens in South Ossetia led to Georgia's decision to fight back.

During the 2008 August War, Russia used military force against Georgia in three phases. First, Russia put pressure on Georgia through its peacekeeping units and troops in military bases across the region, demonstrating its continuing presence and forcing Georgia to remain in a constant state of higher military readiness. During the second phase, Georgia was intimidated by Russia's military exercises conducted in the region, with "Kavkaz 2008" as the most ominous example. After the military exercise was completed, the majority of the units did not return to their permanent locations but remained in position in anticipation of a military confrontation. The third phase was the military conflict during which Russian forces did not cease their advance after "liberating" South Ossetia but proceeded to enter deeper into Georgian territory. However, capturing Tbilisi did not seem to be the aim of Russia's military campaign. Despite the open road to Georgia's capital, Russian forces stopped 55 km from Tbilisi. It seems they were aiming to force the Georgian

government into negotiations which took the conflict back to the level of diplomatic war.

Ultimately, the 2008 military conflict between Russia and Georgia left several questions unanswered, such as who started the conflict, why it was necessary, why the military operation was not completed, why South Ossetia became the main war zone, why there was a second front in the direction of Abkhazia, etc. These questions can be explained in the framework of hybrid warfare and numerous signs indicate that the 2008 war was indeed Russia's hybrid war against Georgia.

Of course there were also several other events during the spring and summer of 2008 that indicate that a more large-scale military campaign was planned against Georgia because the military operation took only five days during August of 2008. This article does not address the cyber domain and intelligence operations nor the direct psychological influencing operations against civilians and the higher political and military command that had an effect on subsequent events and consequences. What is more, all the outcomes have not manifested themselves even to this day, because Russia's hybrid war against Georgia is still ongoing. Georgia has not managed to become a member of NATO, the Russian-minded opposition in Georgia is growing, and several territorial disputes remain unresolved. Georgia is in a situation where it is difficult to gain NATO membership without solving existing territorial disputes but, at the same time, solving those disputes depends on Russia who is not interested in Georgia gaining NATO membership.

The main difference between Russia's military campaigns against Georgia and the Ukraine is that in Georgia Russia had no choice but to admit direct military intervention, whereas in the case of Ukraine, Russia continues to deny it. And yet, Russia used regular troops in Ukraine to support the separatists. In situations where hybrid warfare does not deliver the anticipated results and regular troops are deployed, Russia might revert back to earlier doctrines where the role of hybrid war was primarily seen as supportive, and the main focal point was on conventional military force and modern weaponry.

The main problem with hybrid warfare is that it can be used effectively in frozen conflicts in the former republics of the Soviet Union where living standards are low and the potential irregular contingent exists. However, that model does not work in situations where Russia's economy is weaker than that of its neighbours, and if the living standards in its near abroad are higher than in Russia because the potential irregular contingent would

have no interest in supporting Russia in those circumstances. In conclusion, although hybrid warfare will remain an integral part of Russia's military doctrine, the Gerasimov dream of waging war in cyber space and in people's minds does not seem to be gaining much momentum as the primary tactical measure in the near future. Rather, the use of armed forces in decisive phases of a conflict will remain the focal point of Russia's military doctrine.

Venemaa hübriidkonflikti vahendid ja ambitsioonid nende kasutamisel

Zdzisław Śliwa, Viljar Veebel, Maxime Lebrun

Viimasel aastakümnel on Venemaa Föderatsioon arendanud järjekindlalt madala intensiivsusega hübriidsõja võimet, et kasutada seda naaberriikide konfliktidesse kaasamisel ja seal hoidmiseks. Venemaa-Georgia sõda ja Krimmi annekteerimine annavad selge signaali Venemaa hübriidvõime tasemest ja kasutamise eesmärkidest. Hübriidsõja meetmed on valitud eeskätt selleks, et vältida rahvusvahelise üldsuse negatiivset reageeringut ja sanktsioone, vähendades samal ajal sellesama rahvusvahelise julgeolekuvõrgustiku usaldusväärsust.

NATO ja Euroopa Liidu liikmesriigid ei ole seni Venemaa rünnakute otseseks sihtmärgiks olnud. Hinnates aga Venemaa poliitilisi avaldusi ja aktiivset mõjutustegevust, vajavad Eesti, Läti ja Leedu kogu alliansi suuremat tähelepanu, asjatundlikkust ja tuge, et hoida ära Venemaa hübriidrünnete aktiivsuse kasvu neis riikides.

Ohud ja eesootavad ülesanded ei puuduta siiski vaid Balti riike: oskusliku ja planeeritud kasutuse korral võimaldavad Venemaal juba olemasolevad hübriidsõja vahendid olla tulemuslikud ka teiste alliansi liikmete vastu, ilma et seejuures kasutataks Põhja-Atlandi lepingu 5. artiklis pakutavaid kollektiivkaitse meetmeid.

Uuringus kasutatakse narratiivsel analüüsil põhinevat kvalitatiivset uurimismeetodit Venemaa ja NATO hübriidsõja kontseptsioonide mõtestamisel, kombineerituna juhtumianalüüsiga. Eesmärk on hinnata Venemaa olemasolevaid hübriidvahendeid ja NATO võimet neile vastata.

The Legality of the Use of Armed Force in the Georgian-Russian Conflict

René Värk

The Georgian-Russian conflict of August 2008 constitutes just one phase in the protracted conflict between Georgia and its break-away regions Abkhazia and South Ossetia. For the first time since the dissolution of the Soviet Union, Russia employed direct armed force against another sovereign state (as opposed to its indirect interference in the affairs of other states). In the case of Georgia, Russia had played different roles over the years, from facilitating peaceful dispute resolution between the conflicting parties to supporting the separatist regimes in Abkhazia and South Ossetia. In the summer of 2008, the situation between Georgia and South Ossetia was deteriorating, e.g. armed clashes along the separation line had become more frequent and serious, with political meetings often called off and failing to reduce tensions.

On 7 August 2008 at 23:35, Georgia launched its military operation against South Ossetia, claiming self-defence before the United Nations Security Council, in order "to protect the sovereignty and territorial integrity of Georgia as well as the security of Georgia's citizens". Since South Ossetia had previously been recognised by the international community as an integral part of Georgia, its action to regain control over the separatist region did not lead to any serious legal debates regarding its right to use armed force. On the whole, Georgia was regarded as the victim, and it seemed that the international community was not expecting Georgia to offer more elaborate legal explanations.

Russia, on the other hand, claimed that it was also exercising self-defence. Namely, it was compelled to defend its peacekeepers and nationals in South Ossetia. The right to use armed force to protect peacekeepers from attacks was the most feasible legal argument put forward by Russia. Indeed, peacekeepers have the right of unit self-defence, and their sending state may also have the right of state self-defence, provided that the necessary conditions are met. However, the Independent International Fact-Finding Mission on the Conflict in Georgia was not able to determine whether there had been an (intentional) attack by Georgia against Russian peacekeepers. Russia's second argument, the right to use armed force to protect nationals abroad, is controversial. Although there have been incidents where states have claimed such a right, and have actually employed armed forces to protect nationals

abroad, it has almost always resulted in criticism from the international community. There are also cases of states acquiescing to non-combatant evacuation operations where armed forces rescue civilians from conflict areas. However, even in those cases, most states have not conceded that such operations are permissible under international law, opting to refrain from condemning such operations. Moreover, Russia's arguments are weakened by the fact that it had laid the groundwork for the conducive circumstances granting it the right to protect nationals abroad, having readily "handed out" Russian nationality to the residents of South Ossetia and Abkhazia since the 1990s and especially in 2008. Although the residents of these regions welcomed Russian nationality, Georgia regarded Russia's actions as the gradual establishment of a foothold to be used as a pretext for future invasion. Ultimately, although Russia may have had legal grounds to protect its peacekeepers and nationals, the extensive five-day military operation that followed in South Ossetia, Abkhazia and in other parts of Georgia was nevertheless not permissible under international law because self-defence must be necessary and proportionate.

Julgeolekudilemma säilitamine Lõuna-Kaukaasias: Venemaa geostrateegilised huvid Georgias

Lile Gvelesiani, Holger Mölder

Artiklis väidetakse, et Venemaa aktiivne sekkumine on saanud peamiseks takistuseks nii regionaalse koostöö arendamisele kui ka stabiilse julgeolekukeskkonna tekkimisele Lõuna-Kaukaasias. Venemaa strateegilistes huvides on seal Nõukogude Liidu lagunemisega arenenud julgeolekudilemma säilitamine, mille tulemusena on Lõuna-Kaukaasias tekkinud mitmed strateegilised vastasseisud. Armeenia ja Aserbaidžaan on sattunud omavahelisse konflikti Mägi-Karabahhias ning Georgiat on mõjutanud kodusõjad Abhaasias ja Lõuna-Osseetias. Pingete alalhoidmine ja strateegilise vastasseisuga manipuleerimine võimaldab Venemaal säilitada mõjuvõimu endise Nõukogude Liidu territooriumil, mida ta peab oma huvisfääri kuuluvaks.

Lõuna-Kaukaasia piirkonna riigid asuvad geostrateegiliselt ainulaadses piirkonnas Euroopa ja Aasia ristteel, Musta mere, Aasovi mere ja Kaspia mere vahel, millel on märkimisväärne potentsiaal majanduslikuks õitsenguks. Piirkond ühendab Euroopat Kesk-Aasia ja Lähis-Ida nafta- ja gaasirikaste piirkondadega, mis võimaldaks Georgiat kasutada strateegilise

koridorina transiidi korraldamiseks Aserbaidžaani ja Kasahstani nafta- ja gaasimaardlatest Euroopasse läbi Bakuu-Thbilisi-Ceyhani, Bakuu-Supsa ja Bakuu-Thbilisi-Erzurumi nafta- ja gaasijuhtmete. Ühtlasi vähendab see aga Euroopa strateegilist sõltuvust Venemaa ressurssidest, millele Venemaa on vastu töötanud. Seetõttu on ta konfliktide lahendamise asemel üritanud rahvastevahelise vastasseisu abil näidata piirkonda ebastabiilsena, mis peaks vähendama Lääne demokraatlike institutsioonide huve piirkonna arengusse panustada. Destabiliseerimisstrateegia aitab Venemaal säilitada oma poliitilist ja sõjalist ülemvõimu, kontrollida sealsete riikide sisemisi protsesse ja takistada nende edasist lõimumist Euro-Atlandi demokraatlike institutsioonidega, eeskätt Euroopa Liidu ja NATOga. Julgeolekudilemma alalhoidmine Lõuna-Kaukaasias on muutunud laiema destabiliseerimisstrateegia lahutamatuks osaks, mida Venemaa on kasutanud mõjuvõimu säilitamiseks nõukogudejärgses ruumis.

Vladimir Putini tõusmisega Venemaa Föderatsiooni presidendiks on süvenenud staatuslik konflikt Venemaa ja Lääne vahel. Venemaa praeguse eliidi poliitiline kultuur on saanud mõjutusi sellisest slavofiilsest ideoloogilisest voolust nagu eurasianism, mis kujutab Venemaad alternatiivse, Läänele vastanduva suurjõuna. Eurasianistlik ideoloogia, mis seisab vastu läänelikule liberalismile ja modernismile, on mõjutanud Venemaa poliitilise eliidi suhtumist nii Lõuna-Kaukaasiasse kui ka nüüdseks iseseisvunud endistesse Nõukogude Liidu liiduvabariikidesse tervikuna, mida Venemaa näeb potentsiaalse lahinguväljana strateegilises võitluses Läänega (eeskätt Ameerika Ühendriikide, aga ka Euroopa Liiduga). Territoriaalne ja kultuuriline lähedus ning ajalooline pärand koos sõjalise, majandusliku ja poliitilise jõuga annavad Venemaale sissetöötatud vahendid oma huvide säilitamiseks nõukogudejärgses ruumis ja seda toetavad Venemaa initsiatiivil tekkinud erinevad piirkondlikud organisatsioonid (Sõltumatute Riikide Ühendus, Kollektiivse Julgeolekulepingu Organisatsiooni, Euraasia Majandusliit).

Sõjaline jõud mängib Venemaa geopoliitilises strateegias ja tema ambitsioonides tugevdada oma suurriiklikku seisundit väga olulist kui mitte peamist rolli. Augustisõda 2008. aastal oli Venemaa strateegiliste ambitsioonide loogiline jätk, mida ta kasutas tõhusalt kohalolu tagamiseks piirkonnas. Georgiast eralduda soovivad Abhaasia ja Lõuna-Osseetia on Venemaa relvajõudude kontrolli all, mistõttu on neist raske rääkida kui iseseisvatest riikidest ja konflikti taaseskaleerumise oht püsib endiselt päevakorral. Hoolimata sellest, et president Saakašvili ja tema erakond kaotasid valimistel ja on võimult taandunud, ei ole ka kümme aastat pärast 2008. aasta sõjalist konflikti näha märke Venemaa ja Georgia suhete normaliseerumise kohta.

Russia's Global Ambitions in the Putin Era

Ants Laaneots

This article provides a detailed overview of the political and military developments in Russia since the dissolution of the Soviet Union. The main focus is on examining how and why Russia entered into conflict with Georgia, what were the lessons learned, and how they were implemented. Subsequently, the article provides a similar overview of the political and military developments in Ukraine and offers an explanation as to why Russia decided to and was able to invade Eastern Ukraine and annex Crimea. The author analyses in great detail the Russian mindset under President Putin's rule, giving the West food for thought about responding to this type of Russian aggression and the potential consequences of inaction.

After the collapse of the Soviet Union, Russia went through a turbulent period, experiencing difficulties in the political, military, economic, social, and other domains. Compared to the Cold War era, the Russian Armed Forces were significantly scaled down, resulting in massive degradation of combat capabilities and considerable damage to the overall morale of the force. In combination with the cutbacks in funding, this contributed to the disgraceful losses sustained during the First Chechen War (1994–1996).

The situation in Russia, and within its armed forces, began to improve with the arrival of Vladimir Putin. After being appointed as Prime Minister in 1999, he was soon acting in the capacity of and later elected as President in 2000. Putin quickly established firm control over all the aforementioned domains and, among other stabilization efforts, restored the funding, prestige and status of the Russian Armed Forces. However, this proved to be insufficient when Russia provoked an armed conflict in the Georgian region of South Ossetia and subsequently invaded Georgian territory. Although the Russian military was able to achieve its operational goals, it also experienced significant challenges in terms of force readiness and combat capability. With support from Putin, then Defence Minister Anatoliy Serdyukov launched a comprehensive reform of the Russian Armed Forces. The reform aimed to make the armed forces more agile, combat ready and well-equipped. Serdyukov's efforts paid off years later when the Russian Spetsnaz, under the guise of unidentified troops, was able to seize the Ukrainian territory of Crimea in an expedited manner and practically without any casualties. However, this would not have been possible without the conceptual transformation of the contemporary Russian understanding of modern warfare

as described in the infamous 2013 article by General Valery Gerasimov, the Chief of the General Staff of the Russian Armed Forces. Although he did not intend to outline a new strategic doctrine for Russia, many themes reflected upon in Gerasimov's article were manifested in striking resemblance during the occupation of Crimea and also during the subsequent invasion of Eastern Ukraine in 2014. Today, the Russian military is gaining valuable conventional experience from the Syrian campaign and valuable unconventional experience from Eastern Ukraine. In both campaigns, the Russian military worked hand in hand with other instruments of state power, conducting a holistic offensive and learning to tailor their responses to the changing circumstances.

Since the collapse of the Soviet Union, Russia, acting as its heir, has demonstrated on numerous occasions its intent to restore the Soviet-era sphere of influence and establish firm control over it. Among other hostile activities towards neighbouring sovereign countries, Russia has used military force to achieve its goals in clear violation of international laws. The 2008 aggression against Georgia was an unpleasant surprise for the West. However, for various reasons, its sobering effect on Russian-Western relations was only temporary. This, in turn, emboldened the Russian regime, enabling them to undertake even more egregious violations of international law and challenging the post-Cold War security order in Europe. The annexation of Crimea and the continuing conflict in Eastern Ukraine serve as *prima facie* examples of Russian disregard of the current security order in Europe and also in the rest of the world. The five-volume collection of contemporary philosophical thought and theses titled *Project Russia*, published between 2005 and 2010, presents the modern Russian world view, including the ultimate goals and plans for establishing Russia as the dominant power. The collection was authored by members of the Russian Academy of Sciences, special services and the Russian Orthodox Church. It appears that Russia's ruling regime has taken these musings to heart and is actively trying to implement its main tenets by conducting a hybrid campaign against the Western world on multiple fronts.